

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

Project Hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk 380 kV, Port of Moerdijk 150 kV en Port of Moerdijk 20 kV (POM 380-150-20 kV)

Participatieplan

Inhoud

Inleiding	4
1.1 Waarom dit plan?	4
1.2 Voor wie is dit plan?	4
1.3 Wie doet wat?	4
1.4 Onze contactgegevens	6
2. POM 380-150-20 kV	6
2.1 Wat houdt het project in?	6
2.2 Waarom is dit project nodig?	7
2.2.1 Verduurzaming en aansluiting industrie, bedrijven en huishoudens	7
2.3 Fase van het project	9
2.3.1 Terugblik verkenning	9
2.3.2 Planuitwerking	10
2.4 Samenhang met andere projecten en initiatieven	10
2.4.1 Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk	11
3. Participatie en communicatie in dit project	11
3.1 Participatieactiviteiten komende periode	13
3.2 Communicatie rond de VKA-keuze	14
3.3 Samenwerking en afstemming	15
3.3.1 Formele inspraak	16
3.3.2 In gesprek met overheden en bevoegde gezagen	16
3.3.3 In gesprek met grondeigenaren	17
3.3.4 Delen van algemene informatie over het project en de procedure	18
Bijlage 1: Participatieverslag	18
1. Inleiding	19
2. Participatie voorgaande periode	19
2.1 Publicatie cNRD	19
2.2 Keuze voorkeursalternatief (VKA)	19
2.3 Participatieactiviteiten	19
2.3.1 Contact met overheden	20
2.3.2 Overleggen en persoonlijk contact	20
2.3.3 Bewonersbijeenkomsten	20
2.3.4 Inzet van communicatiemiddelen	20

3. Opbrengst participatieproces	21
3.1 Inbreng omgevingspartijen	21
Bijlage 2: Overzicht nationale energieprojecten in de omgeving	22

Inleiding

1.1 Waarom dit plan?

Voor u ligt het geactualiseerde participatieplan van het project Hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk¹ (POM 380-150-20 kV). In dit plan leest u hoe TenneT, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Enexis u de komende periode, vanaf de keuze voor een voorkeursalternatief tot aan het ontwerp projectbesluit, willen informeren en betrekken bij dit project. In hoofdstuk 2 lichten we het project kort toe en in hoofdstuk 3 gaan we in op het participatieproces. Na het lezen van het participatieplan bent u op de hoogte van het project en welke stappen worden doorlopen in deze fase van het project. U weet o.a. hoe we de omgeving bij het project betrekken, hoe u kunt meedenken, uw belangen in kunt brengen, bezwaar kunt maken en waar u informatie kunt vinden. Verder kunt u in bijlage 1 lezen wat er met de inbreng van de omgeving is gedaan in de afgelopen periode.

1.2 Voor wie is dit plan?

Dit plan is voor iedereen die graag wil weten hoe TenneT, Enexis en het ministerie van EZK omgaan met participatie in deze fase van het project. In dit plan leest u hoe u betrokken kunt zijn en hoe wij u informeren. We gaan vroegtijdig, en open met alle belanghebbenden, zoals omwonenden, bedrijven, overheden en belangenorganisaties in gesprek en werken samen waar dat kan. We volgen een zorgvuldig proces. Mist u iets in dit participatieplan? Zou u graag (op een andere manier) betrokken willen worden bij het project? Laat het ons weten. We bekijken dan samen op welke manier we hier het beste invulling aan kunnen geven.

1.3 Wie doet wat?

TenneT, Enexis, het Ministerie van EZK, Ministerie van BZK, de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk, de provincie Noord-Brabant en de gemeente Moerdijk werken nauw samen voor dit project en de procedure.

De ministeries van EZK en BZK

Het vergroten van de capaciteit van een 380 kV-verbinding is een uitbreiding van het hoogspanningsnet. Op grond van de Energiewet betekent dit dat het een project van nationaal belang is. Sinds de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking is getreden, is de projectprocedure van toepassing op energie-infrastructuurprojecten die van nationaal belang zijn. De projectprocedure is bedoeld om de realisatie te versnellen en te stroomlijnen, zonder dat dit ten koste gaat van de zorgvuldigheid van de besluitvorming en van de mogelijkheden voor burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen om hun visie te kunnen delen. Dit betekent dat het project ruimtelijk wordt vastgelegd door middel van een projectbesluit.

¹ We actualiseren het participatieplan elke projectfase, zodat het zo goed mogelijk aansluit op de betreffende fase. We passen het plan aan op basis van reacties op eerdere versies van het participatieplan, het contact met de omgeving, ontwikkelingen in het project, voortschrijdend inzicht en evaluatie van de voorgaande periode.

EZK en BZK halen beoordelingscriteria voor mogelijke locaties op en stellen deze vast. De staatssecretaris van Klimaat & Groene Groei (KGG) maakt in afstemming met de minister van VRO een keuze voor de locatie en legt de locatie samen met de minister van VRO vast in een projectbesluit. Dat gebeurt na het betrekken van omgevingspartijen. Het projectbesluit voor het project wordt gezamenlijk met de benodigde vergunningaanvragen en ontheffingen voorbereid. Het ministerie van EZK coördineert de totstandkoming van de benodigde vergunningen en ontheffingen.

TenneT

TenneT is de beheerder van het landelijke hoogspanningsnet op land en het net op zee. Via het landelijke net transporteert TenneT de elektriciteit, afkomstig van stroomproducenten, naar de netten van de regionale netbeheerders (zoals Enexis). Vervolgens zorgt TenneT ervoor dat de elektriciteit bij de gebruikers terechtkomt (zoals bedrijven en huishoudens). Er zijn ook industriële grootverbruikers die direct op het netwerk van TenneT zijn aangesloten. TenneT is als netbeheerder de initiatiefnemer voor de bouw en realisatie van POM 380 kV en POM 150 kV.

Enexis

Enexis is de beheerder van het regionale elektriciteitsnet van Noord-, Oost- en Zuid-Nederland. Via het regionale net zorgt Enexis ervoor dat elektriciteit van en naar de gebruikers getransporteerd wordt. Enexis is daarmee verantwoordelijk voor de bouw en realisatie van POM 20 kV en de benodigde aansluitingen in de omgeving van het haven- en industrieterrein Moerdijk.

De gemeente Moerdijk

De nieuwe stations zijn gepland binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Moerdijk. Het uitgangspunt is dat EZK de ruimtelijke inpassing zal uitvoeren en daarmee het definitieve besluit neemt over de locatie. De gemeente is daarnaast bevoegd gezag voor een gedeelte van de benodigde omgevingsvergunningen voor het nieuwe station.

Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk

Parallel aan de realisatie door EZK, TenneT en Enexis van het project POM 380-150-20 kV werken de ministeries EZK, BZK, Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant, Waterschap Brabantse Delta en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Door de deelnemers aan deze Ontwerptafel wordt gekeken naar de algehele opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de hoeveelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een algehele, gebiedsgerichte uitwerking. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. Op de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030, met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Meer informatie over de Ontwerptafel is te vinden in hoofdstuk 2.4.1 van dit participatieplan.

Overige partijen

Naast TenneT, Enexis, provincie Noord-Brabant, de genoemde ministeries en de gemeente Moerdijk zijn er ook burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overige bestuursorganen bij het project betrokken.

1.4 Onze contactgegevens

Hebt u een vraag, een suggestie of informatie die u met ons wilt delen? Wilt u meer weten over het project? Bent u nog niet bij het project betrokken en wilt u dat in het vervolg wel zijn? Wij horen het graag en staan u graag te woord.

Voor informatie over de inhoud van het project en technische vragen

TenneT TSO

- Algemeen informatienummer: Tel: 0800 – 83 66 388
- Omgevingsmanager: Jan-Willem de Haan, jan-willem.de.haan@tennet.eu
- www.tennet.eu/portofmoerdijk

Voor vragen over het 20 kV station

Enexis Netbeheer

- Algemeen informatienummer: 088 857 70 00 (consumenten) of 088 857 22 22 (zakelijk)
- Omgevingsmanager: Monica Simonis , monica.simonis@enexis.nl, tel. 06 17 77 54 06

Voor informatie over de procedure, documenten en participatie

Rijksdienst voor ondernemen Nederland van het ministerie van EZK

- Algemeen informatienummer: 070 – 379 89 79
- www.rvo.nl/pom-380-150-20kv
- Projectleiders: Sander van Sluis: s.j.vansluis@minezk.nl, tel. 06 524 12 677
- Michiel Pieters: m.pieters@minezk.nl, tel. 06 113 76 507

2. POM 380-150-20 kV

2.1 Wat houdt het project in?

Nieuwe hoog- en middenspanningsstation

Met dit project willen EZK, TenneT en Enexis een gecombineerd hoog- en middenspanningsstation bouwen

(380/150/20 kV)

Het ruimtebeslag van het gecombineerde station verschilt per gekozen locatie:

- Krukweg-Noord: circa 35 hectare;
- Krukweg-Zuid: circa 37 hectare

Het uitgangspunt is om naar één locatie te zoeken waar het hoogspanningsstation van TenneT (380/150 kV) en het middenspanningsstation van Enexis (20kV) als één geheel gebouwd kunnen worden. Meer informatie over de locatiekeuze is te vinden in hoofdstuk 2.3.2.

Benodigde verbindingen

POM 380 kV moet verbonden worden met het landelijke hoogspanningsnet. Dit betekent dat er een bovengrondse verbinding gemaakt moet worden tussen het nieuw te bouwen station en de bovengrondse 380 kV-verbinding Geertruidenberg-Rilland en rekening gehouden moet worden met een eventuele bovengrondse verbinding met de 380 kV-verbinding Rilland-Tilburg. Het gaat in totaal om twee en eventueel vier verbindingen. Daarnaast moeten het TenneT en het Enexis deel van het station die samen POM 380-150-20 kV vormen met elkaar verbonden worden.

Het project POM 380-150-20 kV bestaat daarmee uit de volgende onderdelen:

- De bouw van POM 380 kV en POM 150 kV in het zoekgebied.
- De bouw van POM 20 kV in het zoekgebied.
- Twee bovengrondse verbindingen van POM 380 kV met de bovengrondse 380 kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg-Rilland. Eén verbinding 'richting' Rilland. En één verbinding 'richting' Geertruidenberg.
- Bovengrondse en/of ondergrondse verbindingen tussen POM 380 kV en POM 150 kV.
- Bovengrondse en/of ondergrondse verbindingen tussen POM 150 kV en POM 20 kV.
- Noodzakelijke toegang/toegangswegen tot het station.
- Landschappelijke inpassing van het hoog- en middenspanningsstation.

In het ontwerp en de bouw zal er rekening worden gehouden met het aansluiten op het al bestaande hoogspanningsstation van TenneT (150 kV) en het middenspanningsstation van Enexis (10 en 30 kV) in Moerdijk. Daarnaast moet rekening worden gehouden met de energie-infrastructuur die in de toekomst mogelijk nodig is, in verband met de aansluiting van windenergie van zee. Meer over de raakvlakprojecten leest u in bijlage 2.

2.2 Waarom is dit project nodig?

2.2.1 Verduurzaming en aansluiting industrie, bedrijven en huishoudens

De industrie in de regio Rotterdam-Moerdijk moet de CO₂-uitstoot verminderen. Daarvoor is het belangrijk dat er duurzame energie beschikbaar is om het gebruik van fossiele energiebronnen te kunnen vervangen.

In de Cluster Energie Strategie² (CES, 2024) Rotterdam-Moerdijk is onder andere onderzocht hoe de elektriciteitsvraag er in de toekomst uitziet. Uit de CES blijkt dat de elektriciteitsvraag van industrie in de regio Rotterdam-Moerdijk aanzienlijk gaat groeien in de periode tot 2035.

Het huidige elektriciteitsstation op het haven- en industrieterrein Moerdijk is een gecombineerd station. Dit gecombineerde station bestaat uit een 10- en 30 kV-station van Enexis en een 150 kV-station van TenneT. Op dit station bestaan geen mogelijkheden meer om nieuwe verbindingen en klanten aan te sluiten. Voor de verduurzaming van het haven- en industrieterrein Moerdijk en woningbouw is een nieuw station een randvoorwaarde. Ook kan hiermee een deelnetstructuur worden ontwikkeld, waardoor het elektriciteitsnet robuuster wordt en de leveringszekerheid wordt vergroot.

Dit is belangrijk voor het oplossen en voorkomen van wachtlijsten op het netwerk, uitbreiding en verduurzaming van de haven- en industrie, het aansluiten van nieuwe woningen en bedrijven. Door de komst van het nieuwe station kunnen TenneT en Enexis initiatieven zoals elektrificatie van de aanwezige industrie en het aanleggen van walstroom voor schepen, of nieuwe bedrijven en bestaande en nieuwe huishoudens³.

Daarnaast wordt vanuit het programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee 2031-2040 gekeken naar aansluitingen van wind op zee op het landelijk elektriciteitsnet. Moerdijk heeft een strategische ligging in het stroomnet van Nederland en heeft veel potentiële afnemers van elektriciteit in de omgeving. Daarom wordt op het nieuwe station rekening gehouden met de mogelijkheid tot het aansluiten van elektriciteit afkomstig van windparken op zee.

Vanwege het grote belang van het nieuwe station is de realisatie van een nieuw 380-150 kV-hoogspanningsstation in de gemeente Moerdijk ook opgenomen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat⁴ (hierna: MIEK). In het MIEK werkt de overheid samen met de industrie, energieproducenten en netbeheerders om projecten voor de energie-infrastructuur, die nodig zijn voor verduurzaming van de industrie, te versnellen. De industrie heeft een opgave voor verduurzaming gekregen van het rijk (voor 2030 en 2050). Daarnaast is er een autonome groei van huishoudens in de regio waarvan de woningen geëlektrificeerd moeten worden. Enexis heeft de opgave om de energievraag voor de industrie en huishouden regionaal te ontsluiten en hiervoor is een nieuw middenspanningsstation nodig. POM 380-150-20 kV is nodig om de wachtlijst voor bedrijven op te lossen en (nieuwe) woningen te verduurzamen.

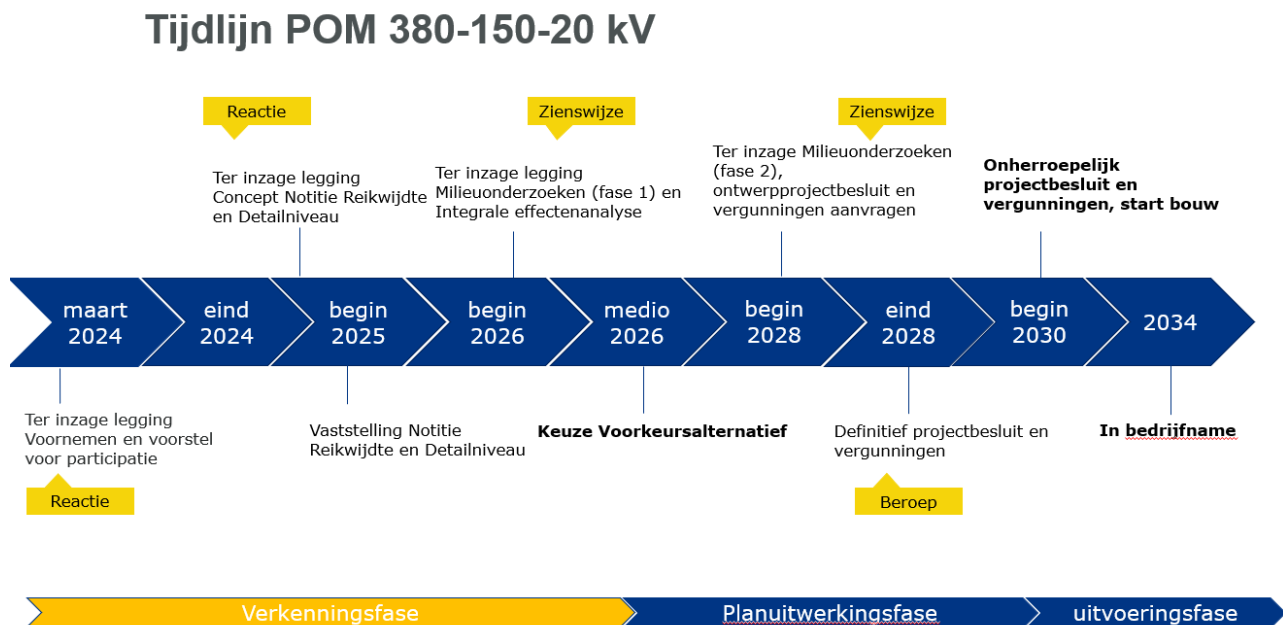
² [cluster-energie-strategie-rotterdam-moerdijk-2024-final.pdf](https://www.portofmoerdijk.nl/cluster-energie-strategie-rotterdam-moerdijk-2024-final.pdf) (www.portofmoerdijk.nl).

³ <http://www.moerdijk.nl/web/Moerdijsite/Inwoners/Duurzaamheid/Energietransitie-in-Moerdijk/Verbeteren-energie-infrastructuur/Scheepsvaart/Walstroom.html>

⁴ Overzicht nationale energie-infrastructuurprojecten in Nederland (www.energieprojectennederland.nl). Het MIEK spreekt over een gecombineerd 380/150 kV-hoogspanningsstation. Hier wordt opgemerkt dat het in feite om twee separate hoogspanningsstations gaat, elk met eigen begrenzing en toegang. Het is derhalve niet één groot hoogspanningsstation.

2.3 Fase van het project

Figuur 1: planning in de tijd/mijlpalen

In dit project wordt geen voorkeursbeslissing genomen, maar gewerkt met het zogenaamde Voorkeursalternatief (VKA). Het VKA betreft de keuze voor de locatie en de route die op basis van een zorgvuldige afweging wordt gemaakt. Figuur 1 geeft de tijddlijn om tot een VKA te komen weer. In tabel 1 staan de procedurestappen weergegeven voor de besluitvorming over het project POM 380-150-20 kV. Hierin staat op welke momenten de officiële documenten worden gepubliceerd en ter inzage worden gelegd en wanneer u kunt meedenken, bijdragen en een reactie kunt geven of een zienswijze kunt indienen. Iedereen kan in deze periode reageren. Alle reacties en adviezen, waaronder die van de Commissie voor de milieueffectrapportage, worden zorgvuldig meegenomen.

De staatsecretaris van KGG heeft de definitieve NRD vastgesteld. Deze is op 7 november 2025 gepubliceerd via www.rvo.nl/pom-380-150-20-kv.

Op 30 September hebben de staatssecretaris van KGG en de minister van VRO de voorkeurslocatie, oftewel het voorkeursalternatief (VKA) voor het combistation Port of Moerdijk (380/150/20 kV) / POM gekozen. Er is gekozen voor het voorkeursalternatief Krukweg. Verdere informatie over de VKA-keuze is te lezen in hoofdstuk 2.3.2.

2.3.1 Terugblik verkenning

Van 11 april tot en met 22 mei 2025 lag de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) voor

de nieuwbouw van het hoog- en middenspanningsstation Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV) ter inzage. In deze notitie stonden de kaders voor het op te stellen milieueffectrapport (MER).

De volgende stap was de uitvoering van de project-MER fase 1 en de Integrale Effectenanalyse (IEA). Hierin werden niet alleen de milieueffecten onderzocht, maar ook de technische haalbaarheid, kosten, belangen in de omgeving en toekomstvastheid.

Op basis van deze onderzoeken werd een concept-voorkeursalternatief (concept-VKA) opgesteld. Het concept-VKA, het milieueffectrapport en de integrale effectenanalyse zijn vervolgens ter inzage gelegd. Iedereen kon hierop reageren.

2.3.2 Planuitwerking

De Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (EZK) en de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening hebben **de Krukweg** aangewezen als voorkeurslocatie voor het nieuwe gecombineerde hoog- en middenspanningsstation Port of Moerdijk (380/150/20 kV) van TenneT en Enexis. Deze keuze is gemaakt op basis van de uitgevoerde onderzoeken (o.a. MER en IEA), de ingediende zienswijzen en de gemaakte belangenafweging. Dit besluit markeert een belangrijke mijlpaal in het project en biedt meer duidelijkheid over de verdere uitwerking van het combistation van netbeheerders TenneT en Enexis. TenneT kan met dit VKA starten met de benodigde onderzoeken (MER-fase 2). Het gaat hierbij dus om een voorkeurslocatie en nog niet om een definitief besluit. De definitieve locatie kan pas worden bepaald wanneer er meer bekend is over de ontwikkelrichting van de Powerport. De komende jaren doen TenneT en Enexis verder onderzoek op de Krukweg-Noord en Zuid ter voorbereiding van het projectbesluit, gepland in 2029. Uiteindelijk zal na de verdiepende MER-onderzoeken bekend worden of Krukweg-Noord of Zuid het meest geschikt is voor de bouw van het station.

De milieueffecten van het VKA worden gedetailleerder in beeld gebracht in MER-fase 2. In MER-fase 2 worden de milieueffecten in beeld gebracht van het gekozen voorkeursalternatief (VKA), de Krukweg. MER-fase 2 is in die zin dus een nadere uitwerking van MER-fase 1. De ruimtelijke inpassing van het VKA wordt uitgewerkt in het projectbesluit. Dit wordt de planuitwerking genoemd. Het ontwerpprojectbesluit wordt samen met MER-fase 2 en eventuele ontwerpvergunningen ter inzage gelegd. Daarop kunt u zienswijzen indienen. In de periodes tussen bovenstaande momenten wordt telkens de volgende stap in het project inhoudelijk voorbereid. Daar betrekken we betrokken partijen tijdig bij. Uiteindelijk stelt de staatssecretaris van KGG in overeenstemming met de minister van VRO het projectbesluit vast. Dit gebeurt op basis van alle onderzoeken en mede op basis van inbreng vanuit omgevingspartijen.

2.4 Samenhang met andere projecten en initiatieven

Naast POM 380-150-20 kV spelen er in het kader van de energietransitie meerdere grote projecten in de regio. Dat betekent dat belanghebbenden mogelijk geraakt worden door meerdere projecten en

aandachtspunten die vanuit de omgeving voor meerdere projecten relevant zijn. Daar waar mogelijk en zinvol spelen we hier vanuit POM 380-150-20 kV in de participatie op in, onder andere door gezamenlijke overleggen met belanghebbenden en door informatie tussen de projecten uit te wisselen. Op land is er bijvoorbeeld overlap met het programma VAWOZ (Verbindingen Aanlanding Wind op Zee 2031-2040). Het programma onderzoekt of er in deze regio energie van windparken op zee aan land gebracht kan worden en of er kansrijke locaties zijn voor elektrolyse.

In bijlage 2 vindt u meer informatie over de grote energieprojecten in de regio. De lokale overheden hebben de sterke wens uitgesproken voor een meer integrale aanpak van de verschillende projecten. Binnen de ontwerptafel Powerport werken het Rijk en lokale overheden toe naar een integrale gebiedsgerichte uitwerking voor het gebied van Moerdijk tot en met Geertruidenberg met de scope 2030 en een doorkijk naar 2050. Ook werken het ministerie van EZK en TenneT aan een gebiedsgerichte aanpak. Waar dat kan worden projectplanningen afgestemd, wordt communicatie over de projecten zoveel als mogelijk gezamenlijk uitgevoerd, en worden informatiebijeenkomsten gezamenlijk georganiseerd.

2.4.1 Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk

Parallel aan de realisatie door EZK, TenneT en Enexis van het project POM 380-150-20 kV werken de ministeries EZK, BZK, I&W, de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Door de deelnemers aan deze Ontwerptafel wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. Op de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten.

Door de Ontwerptafel kunnen adviezen worden geformuleerd aan individueel lopende energie-infrastructuurprojecten, waaronder dit traject. Deze adviezen kunnen bijvoorbeeld zijn gericht op locatiekeuzes, technische en financiële randvoorwaarden, de inpassing en compensatie. Afhankelijk van het moment waarop de ontwerptafel informatie kan meegeven aan het project, nemen TenneT, Enexis en EZK dit, samen met het richtinggevend besluit dat wordt genomen in het Bestuurlijk Overleg Powerport, mee in de afwegingen en het proces om te komen tot de locatie voor het project. Het gaat dan bijvoorbeeld om de locaties die verder worden onderzocht in het Milieueffectrapport (MER 2e fase). Wel is er afgesproken dat het proces van de ontwerptafel de individuele projecten niet vertraagt, dus mochten adviezen of besluiten te laat worden genomen of te onduidelijk zijn, dan gaat het project wel door.

3. Participatie en communicatie in dit project

Het belang van participatie

Het project POM 380-150-20 kV is belangrijk voor de verduurzaming van de regio en van Nederland. Tegelijk kan het ingrijpend voor de omgeving zijn. Mensen en organisaties in de omgeving krijgen te maken met het project en kunnen in hun belangen geraakt worden. TenneT, Enexis en EZK vinden participatie daarom belangrijk. We weten uit eerdere projecten dat intensieve samenwerking met de omgeving veel waardevolle informatie oplevert. Deze informatie maakt het mogelijk om rekening te houden met belangen en wensen. Dit leidt tot zorgvuldige keuzes en betere eindresultaten voor meer mensen. Mogelijk kunnen we zorgen wegnemen en oplossingen vinden voor vraagstukken. Dit vraagt van TenneT en Enexis om afwegingen bij keuzes en de gevolgen daarvan inzichtelijk te maken. Belanghebbenden moeten weten wie wij zijn, wat wij doen, waarom wij dat doen en hoe zij hierin betrokken kunnen worden. We nodigen u van harte uit om mee te denken, specifieke kennis in te brengen en kritische vragen te stellen.

EZK, TenneT en Enexis hanteren bij participatie de onderstaande uitgangspunten:

1. We kennen de belangen en weten wat er speelt
We zorgen dat we relevante belangen kennen door al vroeg in het project contact te leggen met overheden, omwonenden, bedrijven en (belangen)organisaties. Misschien kennen we nog niet alle relevante stakeholders. Benader ons alstublieft als we nog niet met u in contact zijn, maar dit wel goed zou zijn. In de contacten besteden we tijd aan het begrijpen van elkaars belangen, beelden, ideeën en plannen. Dit stelt ons ook in staat om de belangrijkste issues (kwesties) vroegtijdig boven tafel te krijgen en te bespreken met de partijen die hier een belang bij hebben.
2. We nemen partijen mee in te maken keuzes en we zijn transparant over afwegingen
We delen actief en open informatie over het project, we zijn duidelijk over welke vraagstukken opgelost moeten worden en over hoe het proces eruitziet om te komen tot een keuze voor een locatie van het hoogspanningsstation. Door deze informatie tijdig te delen en te bespreken, zijn issues, pijnpunten en kansen al vroeg duidelijk. Dat is belangrijk want dan is er nog voldoende tijd om samen naar oplossingen te zoeken. Later in het project zijn de mogelijkheden daarvoor vaak beperkter. EZK maakt keuzes op basis van zorgvuldige afwegingen. Daarbij laten we zien hoe we de omgevingsbelangen hierin hebben betrokken en wat deze keuzes voor de omgeving betekenen. We geven aan wat wel en niet kan en waarom. Ook als er besluiten worden genomen waar betrokkenen uit de omgeving niet (helemaal) voor zijn.
3. Helder verhaal met een duidelijke rol en verantwoordelijkheid
TenneT, Enexis en EZK voeren een maatschappelijke taak uit en we doen dat met respect voor de omgeving en belangen in de omgeving. Dat brengt een grote verantwoordelijkheid mee richting burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen. Het moet voor u en andere burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen in de omgeving daarom duidelijk zijn wie we zijn, wat we doen en waarom we dat doen. Daarnaast zorgen we ervoor dat we bereikbaar en benaderbaar zijn, zodat u met bijvoorbeeld uw vragen, zorgen en inbreng altijd bij ons terecht kunt.
4. We streven naar een oplossing met waarde voor alle partijen
TenneT moet op nationaal niveau en Enexis op regionaal niveau de leveringszekerheid van elektriciteit waarborgen. Dit is in ieders belang. Tegelijkertijd staan EZK, TenneT en Enexis ook open voor het benutten van kansen in de directe omgeving van het project. Misschien kunnen er combinaties worden gemaakt met lokale of regionale ontwikkelingen, belangen of projecten ("win-win"-situaties). We zoeken samen naar

oplossingen om de kwaliteit van het project voor de omgeving te verbeteren. Wij zetten onze expertise in en we benutten graag de kennis en kunde van omgevingspartijen.

5. Maatwerk per project

Participatie is maatwerk, omdat ieder project en iedere omgeving uniek is. We streven naar participatie die zo goed mogelijk past bij de omgeving en (de participatiebehoeften) burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen.

3.1 Participatieactiviteiten komende periode

Dit participatieplan kijkt vooruit naar de periode tot het ontwerp-projectbesluit. Participatie wordt in deze fase op de volgende manieren ingevuld:

- *Formele inspraak;*
- *In gesprek met overheden en bevoegde gezagen;*
- *In gesprek met omgevingspartijen;*
- *Delen van algemene informatie over het project en procedure.*

In paragraaf 3.2 vindt u een toelichting bij deze punten.

Tabel 1: Planning en participatiemomenten

Wanneer o.b.v. de huidige planning	Wat	Toelichting
8 mei t/m 18 juni 2026	Ter inzagelegging MER, IEA en cVKA	Mogelijkheid om zienswijze in te dienen, o.a. tijdens de openbare informatiebijeenkomst van 30 juni.
30 Juni 2026	Informatiebijeenkomst Moerdijk	TenneT vertelt over de onderzoeken, de locaties, planning, proces etc. van POM. Er is een mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op cVKA, MER en IEA.
30 September 2026	Keuze voorkeursalternatief. Het voorkeursalternatief Krukweg is gekozen door de staatssecretaris van KGG samen met de minister van VRO op basis van de beschikbare onderzoeken zoals de MER, de integrale effectenanalyse, de reacties uit de participatie en het advies van de regionale overheden.	U kunt kennisnemen van het voorkeursalternatief. Er wordt een nieuwsbericht geplaatst in de Staatscourant en op energietransitie.nl. Daarnaast krijgen mensen in de omgeving een brief met meer informatie over de keuze voor het VKA. De grondeigenaren die geraakt worden door de VKA-keuze krijgen de brief persoonlijk overhandigd.
Begin oktober	Besloten bijeenkomst, op persoonlijke uitnodiging, alleen voor bewoners van de Krukweg.	TenneT en EZK zullen hier het VKA toelichten en vragen beantwoorden van de bewoners aan de Krukweg.
Half oktober	Spreekuren voor bewoners en	De directe omgeving heeft een brief ontvangen met

	grondeigenaren van de voorkeurslocatie Krukweg, deelname alleen op basis van persoonlijke uitnodiging.	de mogelijkheid om zich aan te melden voor een spreekuur met een vertegenwoordiger van EZK en van TenneT. Hier kunnen zij vragen stellen over het VKA.
Vaststellen definitieve VKA t/m augustus 2028	Aanvragen vergunningen. Opstellen ontwerp-projectbesluit.	Afstemming met alle betrokken partijen. In de periode voorafgaand aan de aanvragen vindt overleg plaats met de vergunningverlenende partijen zodat de aanvragen voldoen aan alle wettelijke eisen.
Begin 2028	Terinzagelegging van het ontwerpprojectbesluit (en ontwerpvergunningen, inclusief MER-fase 2)	U kunt uw zienswijze (inspraakreactie) indienen op het ontwerpprojectbesluit (en de ontwerpvergunningen). Tevens zal een informatieavond worden georganiseerd.
Eind 2028	Vaststellen en terinzagelegging definitief projectbesluit (en vergunningen) door de staatssecretaris van KGG samen met de minister van VRO.	U kunt een beroep instellen tegen het projectbesluit (en vergunningen).
Begin 2030	Onherroepelijk projectbesluit (en vergunningen).	Uitspraak Raad van State na behandeling van mogelijke beroepen.

3.2 Communicatie rond de VKA-keuze

De Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (EZK) en de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening hebben **de Krukweg** aangewezen als voorkeurslocatie voor het nieuwe gecombineerde hoog- en middenspanningsstation Port of Moerdijk (380/150/20 kV) van TenneT en Enexis. Dit heeft impact op de bewoners, grondeigenaren, ondernemers en belanghebbenden in het gebied. Daarom willen EZK, TenneT en Enexis de omgeving hier tijdig over informeren en de mogelijkheid bieden om in gesprek te gaan. De omgeving wordt via verschillende kanalen geïnformeerd over de VKA-keuze:

- Een algemene informatiebrief voor iedereen binnen de gemeente;
- Voor de bewoners aan de Krukweg is er een aparte brief met een uitnodiging voor een besloten bijeenkomst met EZK en TenneT;
- Voor de bewoners in het voorkeursgebied worden spreekuren georganiseerd. Deze bewoners ontvangen een persoonlijke uitnodiging
- Publicatie in de Staatscourant;
- Een nieuwsbericht op energietransitie.nl
- Een nieuwsbericht via de site van de gemeente;
- Een nieuwsbericht en Informatie op de websites van TenneT en Enexis.

3.3 Samenwerking en afstemming

Hieronder ziet u een weergave van belanghebbenden die wij nu in beeld hebben. Wanneer u denkt dat we u, uw organisatie, (nieuwe) ontwikkelingen en/of relevante gebiedsinformatie nog niet kennen, laat het ons dan weten. We maken graag kennis en bekijken dan samen hoe we u het beste kunnen informeren en/of betrekken. Natuurlijk spelen we ook graag in op de behoefte van belanghebbenden die we al kennen. We nodigen u graag uit om contact met ons op te nemen wanneer u of uw organisatie behoefte heeft aan informatie, overleg of wanneer u informatie heeft die voor het project relevant is. Onze contactgegevens vindt u in paragraaf 1.4.

Tabel 2: Omgevingspartijen

Gemeente Moerdijk
Provincie Noord-Brabant
Waterschap Brabantse Delta
Rijkswaterstaat
Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
ProRail
Havenbedrijf Port of Moerdijk
VNO-NCW Moerdijk
Enexis
Brabant Water
Stichting Brabants Landschap
Stichting Brabantse Milieufederatie
Natuurmonumenten
Staatsbosbeheer
ZLTO-afdeling Moerdijk
Grondeigenaren
Ennatuurlijk
Dorpstafel Moerdijk
Stadstafel Klundert
Stadstafel Zevenbergen
Dorpstafel Langeweg
Dorpstafel Zevenbergschen Hoek
Gebiedstafel Buitengebied
Stichting Bewoners buitengebied moerdijk 2.0
Omwonenden
Diverse bedrijven en kabels- en leidingeigenaren
COA
Logistiek Park Moerdijk
Gasunie
DRC West

Hynetwork

Evides

3.3.1 Formele inspraak

Voor het bepalen van de locatie heeft het ministerie van EZK een procedure gestart. Op donderdag 7 mei zijn er drie voorkeurslocaties (ook wel: 'het conceptvoorkeursalternatief') bekend gemaakt. Er was mogelijkheid om *van vrijdag 8 mei 2026 tot en met vrijdag 10 juli 2026* op dit C-VKA en op de onderzoeken te reageren. Dit kon tijdens de bijeenkomst van 30 juni, digitaal, per post of telefonisch via 088 – 042 47 47.

Na het afronden van de reactieperiode hebben de staatssecretaris van EZK en de minister van VRO een keuze gemaakt voor een voorkeursalternatief voor het gecombineerde hoog- en middenspanningsstation. Dit is de Krukweg geworden. Na de keuze voor het voorkeursalternatief zijn de momenten voor formele inspraak bij de ter inzagelegging van het ontwerp-projectbesluit en bij de vaststelling van het definitieve projectbesluit (2028/2029). Hier is de mogelijkheid om officieel beroep in te stellen.

3.3.2 In gesprek met overheden en bevoegde gezagen

EZK, TenneT en Enexis hebben diverse reguliere overleggen met de betrokken overheden en bevoegde gezagen:

Ambtelijk oftewel regio-overleg en bestuurlijk overleg

Tijdens de projectprocedure organiseert EZK, samen met TenneT en Enexis, regio-overleggen met de betrokken overheden, zoals gemeenten, provincie en waterschap. Dit zijn de bevoegde gezagen. Ook hebben we diverse reguliere overleggen met ambtenaren en bestuurders van de betrokken overheden. Deze overleggen zijn periodiek, vooral rondom de procedurele mijlpalen, zoals de start van de terinzagelegging of het vaststellen van de cNRD.

Vergunningenoverleg

Alle vergunningverlenende instanties nemen deel aan het vergunningenoverleg. In dit overleg worden eisen voor de vergunningen besproken. Het vergunningenoverleg vindt vanaf eind 2025 op reguliere basis plaats.

Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk

Aan de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk worden de uitgangspunten voor ruimtelijke ontwikkelingen in de regio Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg vastgesteld. De gemeenten Moerdijk, Drimmelen, Geertruidenberg, de provincie Noord-Brabant en EZK, BZK en I&W zijn daarbij betrokken. De Ontwerptafel geeft advies over inpassing en randvoorwaarden t.b.v. lopende projecten, mogelijke systeemkeuzen (wat kan wel, wat kan niet) en over waar in het gebied investeringen voor gebiedskwaliteit en leefbaarheid gedaan moeten worden. De uitgangspunten voor ruimtelijke ontwikkelingen die uit de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk voortkomen, worden waar mogelijk samen met de uitgangspunten van EZK,

TenneT en Enexis meegenomen om te komen tot geschikte locatie(s) voor de stations en de bovengrondse verbindingen die nodig zijn om de stations met het netwerk van TenneT te verbinden.

Bijeenkomsten

EZK, TenneT en Enexis organiseren verschillende bijeenkomsten om omgevingspartijen als overheden, belangenorganisaties, bedrijven en natuur- en milieuorganisaties en dorpsstafels op de hoogte te houden van de ontwikkelingen en tussentijdse resultaten voor POM 380-150-20 kV. De sessies zijn met name gericht op het informeren, maar ook raadplegen: zien we nog zaken over het hoofd, zijn er aandachtspunten voor de onderzoeken? Is er relevante gebiedskennis en informatie over lokale en regionale ontwikkelingen? Of zijn er relevante belangen en zorgen die er spelen? Voor en na de zomer van 2025 hebben er 2 edities van de 'roadshow' plaatsgevonden, waarbij TenneT met verschillende stakeholders in gesprek is gegaan over de voortgang van het project, terugkoppeling op zienswijzen gaf en een toelichting en presentatie op de eerste resultaten van de milieueffectrapporten. Deze gesprekken zijn eveneens input geweest voor het hoofdstuk Omgeving van de IEA. In dit hoofdstuk zijn de belangen, zorgen en aandachtspunten van omgevingspartijen beschreven om mee te wegen in de keuze voor een Voorkeursalternatief.

In de komende fase van het project zullen we opnieuw informatiebijeenkomsten gaan organiseren om bewoners en belanghebbenden te informeren. Na de afronding van MER-fase 2 zullen wij de omgeving op de hoogte brengen van de resultaten uit deze onderzoeken. Het moment en de manier van informeren zullen wij op een later moment communiceren via de projectwebsite en brieven naar bewoners.

Naast overleg met belangenorganisaties in werkgroepen, hebben we ook één-op-één overleggen met partijen. We bepalen samen hoe vaak overleg nodig is en waar dit over moet gaan. Wij benaderen een groot aantal partijen zelf. Als we geen contact met u opnemen en u wilt wel graag in gesprek, dan horen we dat graag. Als meerdere partijen over hetzelfde onderwerp in gesprek willen, is overleg in een grotere groep mogelijk. Waar wenselijk, sluiten we aan bij bestaande overlegstructuren (zoals omgevings- en dorpsstafels, of overleggen vanuit andere projecten in de regio).

3.3.3 In gesprek met grondeigenaren

Grondeigenaren hebben voor publicatie van de cNRD een brief ontvangen waarin zij zijn geïnformeerd over het proces en de zoeklocaties van POM 380-150-20 kV.

In mei 2026 kon de omgeving reageren op de mogelijke locaties van het cVKA van het nieuwe combinatiestation in Moerdijk. Gelijktijdig heeft het RVO de onderzoeken gepubliceerd en hebben we de direct omwonenden persoonlijk hierover geïnformeerd middels een aantal keukentafel gesprekken en uitgenodigd voor de bijeenkomst waar ze vragen konden stellen en reactie konden indienen op de ter inzagelegging (TIL).

Daarnaast hebben grondeigenaren omwonenden na het bekendmaken van het VKA een brief ontvangen met informatie over de keuze voor het voorkeursalternatief Krukgeweg. In deze brief worden grondeigenaren en omwonenden uitgenodigd voor één-op-één gesprekken als daar behoefte aan is. Ook is er breed in de omgeving (Moerdijk en omliggende woonkernen) een algemene brief ter kennisgeving verstuurd om de

omgeving over het VKA te informeren.

3.3.4 Delen van algemene informatie over het project en de procedure

Via onderstaande communicatiemiddelen, houden we u op de hoogte van de voortgang van het project en de procedures. Uw opmerkingen, vragen en suggesties naar aanleiding van onze informatie en onze manier van communiceren zijn altijd van harte welkom.

Website

Het project heeft twee websites:

- Informatie over de procedure en de besluitvorming: [http://www.rvo.nl/pom-380-150-20kvHoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk \(POM 380-150-20 kV\) | Energietransitie.nl](http://www.rvo.nl/pom-380-150-20kvHoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV) | Energietransitie.nl) Hier vindt u alle documenten, zoals dit participatieplan, het Voornemen en voorstel voor participatie, en in de komende tijd de (concept-)NRD het MER, de vergunningaanvragen en updates van het participatieplan.
- Projectwebsite: www.tennet.eu/portofmoerdijk. Op deze website vindt u informatie over het project (wie, wat, waar en waarom), nieuwsberichten, de projectviewer (interactieve kaart) en onze contactgegevens.

Informatiebijeenkomst

Op 30 juni 2026 vond een informatiebijeenkomst plaats in Moerdijk in het kader van de TIL (ter inzagelegging) van POM en VAWOZ. Op deze bijeenkomst waren het ministerie EZK, de Ontwerptafel Powerport Moerdijk, TenneT, Enexis, VAWOZ, Delta Schelde Connection en Delta Rhine Corridor (DRC) aanwezig. De aanwezige medewerkers van deze organisaties hebben meer verteld over (de status van) hun projecten, de procedures, besluitvorming en mogelijkheden voor participatie.

Publicatie in Staatscourant en in de huis-aan-huisbladen

EZK informeert ook over de bekendmaking van terinzageleggingen (dit heet ook wel een kennisgeving) tijdens dit project in de Staatscourant. Daarnaast wordt de kennisgeving via huis-aan-huisbladen en lokale kranten gepubliceerd, zodat zoveel mogelijk mensen op de hoogte zijn hiervan.

Projectviewer

De projectviewer is een online kaart die inzicht geeft in het project en is te vinden via de website van TenneT: www.tennet.eu/portofmoerdijk. Deze online kaart geeft het zoekgebied en later ook de mogelijke locaties weer. Daarnaast kan iedereen via de projectviewer een vraag stellen over het project. We zetten deze tool in om de omgeving te betrekken bij de zoektocht naar een stationslocatie en het volgen van de ontwikkeling van het project. De projectviewer wordt in eerste instantie ingezet als een mogelijkheid om gebiedskennis op te halen uit de omgeving (naast de gesprekken met professionele stakeholders).

Bijlage 1: Participatieverslag

1. Inleiding

In dit verslag blikken we terug op de participatie in het project Port of Moerdijk 380-150-20 kV tot nu toe: welke activiteiten zijn ondernomen, wie hebben we gesproken, welke inbreng hebben we ontvangen en wat hebben we daarmee gedaan.

In maart 2024 is het project gestart. Daarna stond het project in het teken van de publicatie van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD), het concept-VKA, de Integrale Effectenanalyse, de eerste milieuonderzoeken en vervolgens de keuze voor een voorkeursalternatief (VKA).

2. Participatie voorgaande periode

2.1 Publicatie cNRD

Van 11 april tot 23 mei 2025 heeft De Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) ter inzage gelegen. Vervolgens zijn alle zienswijzen en adviezen zorgvuldig verwerkt. Op 25 oktober 2025 is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) vastgesteld.

2.2 Keuze voorkeursalternatief (VKA)

Op donderdag 7 mei Zijn er drie voorkeurslocaties (ook wel: 'het conceptvoorkeursalternatief) bekend gemaakt. Er was mogelijkheid om *van vrijdag 8 mei 2026 tot en met vrijdag 18 juni 2026* op dit C-VKA en op de onderzoeken te reageren. Dit kon tijdens de bijeenkomst van 30 juni, digitaal, per post of telefonisch via 088 – 042 47 47. Na het afronden van de reactieperiode hebben de staatssecretaris van EZK en de minister van VRO een keuze gemaakt voor een voorkeursalternatief voor de hoogspanningsstations. Dit is de Krukgeweg geworden.

Op donderdag 30 september hebben de staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei en de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening de voorkeurslocatie, oftewel het voorkeursalternatief (VKA) voor het gecombineerde hoog- en middenspanningsstation Port of Moerdijk (380/150/20 kV) / POM. Deze keuze wordt gemaakt op basis van de uitgevoerde onderzoeken (o.a. MER en IEA), de ingediende zienswijzen en de gemaakte belangenafweging en is nadrukkelijk nog geen definitief besluit. Het definitieve besluit over de locatie gebeurt in samenhang met een besluit over de ontwikkelrichting van de Powerport regio Moerdijk. Dit besluit markeert een belangrijke mijlpaal in het project en biedt meer duidelijkheid over de verdere uitwerking van het combistation van netbeheerders TenneT en Enexis. TenneT kan met dit VKA starten met de benodigde onderzoeken (MER-fase 2).

2.3 Participatieactiviteiten

De omgeving is de afgelopen periode op verschillende manieren over het project geïnformeerd en betrokken. Dit is op de volgende manieren gedaan:

- Contact met overheden (par. 2.2.1)

- Overleggen en persoonlijk contact (par. 2.2.2)
- Inzet van overige communicatiemiddelen (par. 2.2.4)

2.3.1 Contact met overheden

Ambtelijk en bestuurlijk overleg

Tijdens het gehele planproces organiseert EZK overleggen met de ambtenaren en bestuurders van de betrokken overheden. Sinds de start van het project hebben er verschillende ambtelijke en bestuurlijke overleggen plaatsgevonden. De verschillende gremia waarin de overleggen plaatshebben zijn o.a.:

- Versnellingstafel
- Directeurenoverleg
- Bestuurlijk overleg
- COE ambtelijk voorbereiding op BBOE
- BBOE (Brabants breed Bestuurlijk Overleg Energie)

2.3.2 Overleggen en persoonlijk contact

Tabel 2 geeft een overzicht van de omgevingspartijen waar tot nu toe vanuit het project contact mee is geweest en die wij geïnformeerd of geraadpleegd hebben. Afstemming vond fysiek, digitaal, telefonisch of per mail plaats, 1-op-1 of met meerdere partijen tegelijk.

2.3.3 Bewonersbijeenkomsten

Op 12 mei 2025 vond er een inloopbijeenkomst plaats in Moerdijk. Deze bijeenkomst werd georganiseerd door het ministerie van EZK (toen KGG), TenneT en Enexis. Op deze bijeenkomst was het mogelijk een reactie in te dienen op de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD).

Daarnaast vond er op 30 juni een informatiebijeenkomst plaats in Moerdijk in het kader van de TIL (ter inzagelegging) van zowel POM en VAWOZ. Hier was de mogelijkheid om vragen te stellen over het project en om ter plekke een zienswijze in te dienen op de onderzoeken of het C-VKA.

Ook bij andere bijeenkomsten die in de regio zijn georganiseerd van zowel de gemeenten of vanuit RVO of EZK en ook vanuit de Powerport hebben we met ons team van TenneT en Enexis veel vragen van bewoners en ondernemers mogen beantwoorden.

2.3.4 Inzet van communicatiemiddelen

Websites, nieuwsbrieven en lokale, regionale en landelijke media

Voor POM 380-150-20 kV zijn twee websites ingericht: een projectwebsite van TenneT met inhoudelijke informatie en een website van RVO/EZK, met informatie over de procedure en de documenten die ter inzage liggen. Ook informeren TenneT, Enexis en EZK de omgeving met nieuwsbrieven waar mensen zich voor kunnen opgeven via de projectwebsite of op bijeenkomsten. En daarnaast is EZK en TenneT in gesprek met de lokale, regionale en landelijke pers voor het informeren van de omgeving en publiceert EZK belangrijke mijlpalen in de Staatscourant.

Brieven

Eigenaren van percelen die binnen de onderzoekslocaties zoals gepresenteerd in de cNRD staan zijn per brief geïnformeerd over het project en wat dit voor hen betekent. Daarnaast zijn de adressen binnen het zoekgebied van het VKA per brief geïnformeerd over de keuze voor het VKA. Op verzoek kunnen zij in gesprek met TenneT en EZK. Ook de omgeving en omringende dorpskernen worden over het VKA geïnformeerd.

Social media

TenneT zet LinkedIn in om de keuze van het VKA breed te communiceren.

3. Opbrengst participatieproces

3.1 Inbreng omgevingspartijen

EZK, TenneT en Enexis trechteren en vertalen alle ideeën en reacties aan de hand van de uitgangspunten naar kansrijke stationslocaties en verbindingen. Uiteindelijk beslist de staatssecretaris van KGG (in afstemming met minister van VRO) over de uitgangspunten en de trechtering. Deze trechtering/vertaalslag is beschreven in de NRD. Vervolgens zijn de kansrijke stationslocaties en verbindingen onderzocht op het effect dat zij hebben op milieu, kosten, technische haalbaarheid, omgevingsbelangen en toekomstvastheid. Vervolgens is er een voorkeursalternatief gekozen op basis van verschillende onderzoeken en binnengekomen reacties. Hieronder staan een aantal reacties uit de zienswijzen en de informatiebijeenkomsten.

Ruimteclaim

Er zijn breed gedeelde zorgen over de grote en toenemende ruimteclaim in een al schaars gebied. Het verzoek is om duidelijk te zijn over het maximaal benodigde oppervlak voor het station.

Integrale aanpak

Er is behoefte aan integraal kaartmateriaal, waar de verschillende projecten in het gebied op te zien zijn. Er zijn zorgen over de manier waarop POM zich verhoudt tot de andere projecten in de regio. De projecten hebben verschillende zoeklocaties en tracés, maar kunnen niet los gezien worden in het gebied door eventuele cumulatieve effecten. Daarom is het van belang de locatiekeuze voor POM af te stemmen met het Powerportproces voor de uitbreiding van het haven- en industrieterrein. Veel indieners vonden dat eerst een keuze moest worden gemaakt over de toekomstige ontwikkelrichting van de regio voordat een voorkeurslocatie voor POM wordt gekozen.

Effecten op agrarische structuur

Er is door partijen benadrukt dat de agrarische sector in het havengebied zwaar onder druk staat door de ruimtevrage van onder meer de Powerport. Hoogwaardige landbouwgrond moet worden beschermd en agrarisch ondernemers moeten perspectief behouden, waarbij nadrukkelijk rekening moet worden gehouden met de stapeling van opgaven en de impact van tracés op bodem, verkaveling en landbouwstructuur. ZLTO

waarschuwt voor effecten als stijgende grondprijzen, verminderde ruimte voor verduurzaming en maatschappelijke opgaven, en pleit voor zorgvuldige keuzes, passende compensatie en de inzet van een agrarisch gebiedscoördinator om het agrarisch perspectief zo goed mogelijk te borgen.

Leefbaarheid

Er zijn zorgen over de leefbaarheid, gezondheid (magneetvelden), geluid en andere nadelige effecten op milieu en natuur. Ook werd regelmatig gewezen op de cumulatieve druk van reeds aanwezige infrastructuur en industrie.

Keuze voor Krukgweg versus Gorsdijk

Veel binnengekomen reacties stellen dat de Gorsdijk beter past binnen de bredere ontwikkeling van Powerport Moerdijk en minder impact heeft op bewoners. Zij voerden onder meer aan dat Gorsdijk: dichterbij bestaande industrie ligt; minder invloed heeft op woonkernen; beter aansluit op toekomstige energie- en industrieontwikkelingen; minder aantasting van het open polderlandschap veroorzaakt.

De ingekomen reacties en de nota van antwoord staan op de projectpagina van POM 380-150-20kV van www.energietransitie.nl

Bijlage 2: Overzicht nationale energieprojecten in de omgeving

- **Nederwiek 3:** Ondergrondse hoogspanningsverbinding van het windenergiegebied Nederwiek in de Noordzee naar de gemeente Geertruidenberg of Moerdijk. [Net op zee - Nederwiek 3 | RVO.nl](#)
- **pVAWOZ:** Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (pVAWOZ) onderzoekt waar en hoe energie vanuit nog te bouwen windparken op zee het beste aan land kan worden gebracht in de periode 2031–2040. Daarbij wordt onderzoek gedaan naar elektriciteit en waterstofverbindingen vanaf zee. Op land wordt ook onderzoek gedaan naar kansrijke locaties voor elektrolyse. [Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee \(VAWOZ\) 2031-2040 | RVO.nl](#)
- **Delta Rhine Corridor:** De Delta Rhine Corridor is het initiatief om ondergrondse buisleidingen aan te leggen tussen Rotterdam en de Duitse grens bij Venlo, via de industrie in Moerdijk. [Delta Rhine Corridor | RVO.nl](#)
- **Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein:** nieuwe bovengrondse hoogspanningsverbinding tussen het hoogspanningsstation in Geertruidenberg en een hoogspanningsstation in Krimpen aan den IJssel of in Crayestein (bij Dordrecht) [Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein | RVO.nl](#)
- **Hoogspanningsverbinding 380 kV Zuid-West Oost:** nieuwe bovengrondse hoogspanningsmasten en stroomverbindingen tussen Rilland en Tilburg. [Hoogspanningsverbinding 380 kV Zuid-West Oost](#)

[| RVO.nl](https://www.rvo.nl)